

6 december – Tweede Advent

IMMANUEL – GOD MET ONS

Bijbellezing: Mattheus 1, 18-23 en Jesaja 7, 1-17

Als je ergens de achtergrond van weet, dan kijk je er soms heel anders naar. Mattheus vertelt ons over Jozef die van een engel krijgt te horen dat zijn vriendin Maria een kind zal krijgen. 'Maar wees niet bang... het is niet iets om je voor te schamen... integendeel: Maria mag drager zijn van Gods Zoon. Maria zal een schakeltje mogen zijn in Gods reddingswerk. Zij zal een Zoon baren en die moet je Jezus noemen. Dat betekent: God redt! Want Hij zal Zijn volk redden van hun zonden.' Dat was dus de achtergrond... Maar deze achtergrond heeft ook weer een achtergrond. Mattheus schrijft hierover: *22Dit alles is geschied opdat vervuld werd wat door de Heere gesproken is door de profeet, toen hij zei:23 Zie, de maagd zal zwanger worden en een Zoon baren, en u zult Hem de Naam Immanuel geven; vertaald betekent dat: God met ons.* Dit alles wat er nu gebeurt, heeft een achtergrond en daarvoor moeten wij maar liefst zo'n 750 jaar terug in de tijd: wat er hier met Maria, de vriendin van Jozef aan de hand is, is de vervulling van de woorden van een profeet, de profeet Jesaja. Het is de vervulling, de ontknoping van wat Jesaja bijna acht eeuwen geleden heeft gesproken: *Zie, de maagd zal zwanger worden en een Zoon baren, en u zult Hem de Naam Immanuel geven; vertaald betekent dat: God met ons.*

Ik wil in de preek met u deze achtergrond aandachtig gaan bekijken. Want als je ergens de achtergrond van weet, dan kijk je er soms heel anders naar. Als wij deze woorden van Jesaja aandachtig zullen gaan bekijken, misschien dat wij dan wel iets nieuws leren over het Kerstgebeuren, of dat ons opeens iets extra opvalt, of dat iets misschien nog wel belangrijker voor ons wordt en echt voor ons zal gaan leven. Die woorden van Jesaja kunnen ons helpen om meer van God te ontdekken en die woorden van Jesaja helpen ons ook om te begrijpen wat er van u wordt verwacht als wij over een paar weken Kerstfeest mogen vieren. Jesaja vertelt ons met het oog op het aanstaande Kerstfeest iets over God en Jesaja doet ook een beroep op u. En dat laatste komt aan het einde van de preek aan bod.

Ik vertel eerst wat die achtergrond dan is, die Mattheus hier erbij haalt als hij over Jozef en Maria vertelt, de profetie van Jesaja: Jesaja spreekt een profetie uit tegenover koning Achaz. Koning Achaz is koning van Juda, in de tijd dat Juda (het Tweestammenrijk, zuidelijk Israël) en Israël (het Tienstammenrijk, het noordelijke rijk) van elkaar gescheiden zijn. En ze zijn niet zomaar van elkaar gescheiden, er is oorlog tussen Juda en Israël. Oorlog tussen mensen van hetzelfde volk, broers van dezelfde familie. Broer Israël heeft daar ook nog eens het buurland Syrië in betrokken, Israël heeft een bondje gemaakt met Syrië, om zo van zijn broertje Juda te kunnen winnen. Koning Achaz is daarom bang. Doodsbang. Het wordt heel beeldend beschreven (vers 2): het huis van David, het koningshuis van Juda, beefde als boven in het woud beven voor de wind.

Jesaja moet naar koning Achaz toegaan om hem te bemoeiden (vers 3), terwijl Achaz druk bezig is om zich voor te bereiden op een zware strijd. Jesaja moet namens God zeggen: 'Beheers uzelf, blijf rustig, wees niet bevreesd, laat uw hart niet week worden voor die twee rokende stukken brandhout.' Koning Achaz, rustig nou! Beheers uzelf. In het Hebreeuws staat zoiets als: 'wacht nu even, stop met allemaal acties ondernemen'. Wees niet bang voor die twee rokende stukken brandhout. Koning Achaz, voor God zijn het lucifers. Eén keer blazen en ze zijn uit. 'Koning Achaz, vertrouw op God. Want waar je bang voor bent, dat zal niet gebeuren.' Jesaja eindigt zijn bemoeiding met een klemmende oproep: 'als u niet gelooft, dan zult u niet standhouden'. *Echt* vertrouwen dus.

Nou, ik kan me wel voorstellen dat dit erg lastig is voor Achaz. Je zou als koning maar twee legers op je af zien komen, die hebben aangekondigd om je land te verwoesten en alles in te nemen... Daarom moet Jesaja nog een keer naar Achaz toe. Achaz mag om een teken vragen. Een bevestiging dat God hem echt zal beschermen. Vers 11: 'Vraag voor uzelf een teken van de HEERE, uw God, vraag het beneden in de diepte of boven in de hoogte.' Koning Achaz, welke bevestiging wil je hebben om op God te kunnen vertrouwen? Wat wil je zien? Je kunt het zo gek niet bedenken, vraag het beneden in de diepte of boven in de hoogte, het maakt niet uit wat! ... En wat zegt Achaz dan (vers 12): 'Ik zal het niet vragen en de HEERE niet op de proef stellen.' ... Nou, dat is mooi! Achaz heeft blijkbaar geen teken nodig. Hij wil God niet verzoeken. Achaz lijkt zelfs letterlijk een Bijbeltekst te citeren, Deuteronomium 6, vers 16: 'U mag de HEERE, uw God, niet op de proef stellen.' Achaz is Bijbelvast... Maar met letterlijke woorden uit de Bijbel kunnen soms heel verkeerde dingen worden gezegd. (Daarom moet je ook niet zomaar met teksten gaan smijten.) En hier bij Achaz zit er nog iets onder... Hij wil geen teken vragen, want hij heeft zijn hoofd bij heel andere dingen. Hij heeft al een andere afslag gekozen. Achaz heeft geen behoefte aan een teken, want hij zal de grootmacht van toentertijd, het Assyrische rijk wel om hulp vragen. (Je kunt dat lezen in het boek 2 Koningen en 2 Kronieken.) Achaz heeft geen behoefte aan een teken, hij is namelijk helemaal niet bezig met het al dan niet kunnen vertrouwen op God... God komt helemaal niet in zijn gedachten voor! Om die twee vijanden, Israël en Syrië, weerstand te bieden zoekt Achaz namelijk niet de hulp van God, maar de hulp van Assyrië. Terwijl Jesaja een beroep doet op Achaz geloofs-vertrouwen, is Achaz in zijn hoofd bezig met politieke beslissingen en militaire strategieën... 'Maar dat – zo vertelt Jesaja – zal uw ondergang worden!' Voor Syrië en Israël, die twee luciferstokjes hoefde Achaz niet bang te zijn, maar Assyrië, zijn hulp tegenover die invallers, Assyrië zal zelf straks de grote vijand van Juda blijken te zijn. Assyrië zal Achaz wel helpen inderdaad, prima volgens afspraak, maar vervolgens zal Achaz en het Judese rijk worden ingelijfd bij deze grootmacht. Assyrië is niet gek...

Achaz hoefde geen teken. Hij had in zijn heftige situatie geen behoefte aan geloof en God. Daar verwachtte hij het niet van. Daar zou hij niet verder mee komen in de harde wereld van dreiging, van strategie, van verantwoordelijkheid, van je hoofd boven water moeten houden... En *toch* zou Achaz een teken van God krijgen, zo vertelt Jesaja. Vers 14: 'Daarom zal de Heere Zelf u een teken geven: Zie, de maagd zal zwanger worden. Zij zal een Zoon baren en Hem de naam Immanuel geven'. En (vers 16): 'voordat dit kind in staat is het kwade te verwerpen en het goede te kiezen – dus: voordat hij de leeftijd heeft bereikt dat hij een aantal normen en waarden heeft geleerd – 'zullen die twee koningen die jou willen aanvallen zelf verliezen hebben geleden'. Jouw vijanden zullen zelf hun land verliezen, in plaats van jouw land inpikken. Maar – en daar eindigt Jesaja mee (vers 17) – de echte vijand zit in onverdachte hoek en daar zal God je als straf niet voor beschermen: Assyrië.

Als je ergens de achtergrond van weet, dan kijk je er soms heel anders naar... Ik heb uitgebreid nu de achtergrond geschetst van dat citaat dat Mattheus noemt als hij over de aankondiging van de geboorte van Jezus vertelt. Maar waarom ziet Mattheus nu deze woorden van Jesaja van heel vroeger, hier bij Jezus in vervulling gaan? Wat vertelt deze achtergrond van de profetie van Jesaja nu over ons het Kerstfeest, over God, over ons als wij straks over een paar weken de komst van de Heere Jezus zullen gedenken en vieren?

Laat ik beginnen bij de tijd, de tijd van koning Achaz, de tijd waarin Jezus werd geboren en onze tijd. ... Jesaja moest naar Achaz toe, terwijl Achaz helemaal niet op die woorden van Jesaja zat te wachten. Achaz was bezig met politiek, met macht, in beslag genomen door angsten, druk met de acties die hij moest ondernemen om te overleven..., zijn hoofd was zo vol, daar konden die geloofswaarden van Jesaja niet meer bij. Want het was een tijd van angst, van chaos, van overleven, van dreiging. Eigenlijk zo ongeveer eenzelfde tijd, als de tijd waarover Mattheus schreef: ook in de tijd, waarin Jezus werd

geboren, was er een diep gat geslagen in de verwachting, in de hoop en het vertrouwen van het volk. Ja, een groepje joden had nog verwachting, had nog hoop - Zacharias en Elisabeth bijvoorbeeld en Simeon en Anna - maar verder in de samenleving? Er was dreiging van oorlog, er waren extremisten die aanslagen pleegden. Er was angst in de samenleving. Politieke onrust. Mensen raakten gefrustreerd. Er was veel onzekerheid. Ik denk dat Mattheus die overeenkomsten wel had gezien tussen Jesaja's tijd en zijn tijd. En is dat niet heel bemoedigend? *In een tijd waarin men niets kan met God, een tijd waarin heel de samenleving klem zit en het niet meer weet, is God toch blijkbaar nabij.* In de tijd van Jesaja: Jesaja sprak tegen Achaz in al zijn spanning en angst, Achaz die al zo weinig vertrouwen meer had dat hij niet eens een teken meer wilde..., Jesaja sprak over 'God met ons!' ... En Mattheus zag dat eeuwen later weer werkelijkheid worden: weer een tijd van dreiging, van spanning, van frustratie en opnieuw greep God in. Ja, Gods nabijheid werd zelfs nog meer werkelijkheid! Niet een teken van een kind dat Immanuël heet, nee, Mattheus vertelt over de geboorte van een Kind Die Immanuel is: God met ons, God als mens onder de mensen. ... Wat een prachtig iets, mensen! God komt blijkbaar tot ons mensen, juist ook in tijden waarin men God niet meer verwacht en het hoofd en het hart vol heeft van zorgen die ons zo in beslag nemen. En daarom heb ik hoop voor onze tijd. Ik zie heel veel terug van Achaz in onze tijd. Door die corona-epidemie die heel de samenleving in haar macht heeft gekregen. De angst die er in de samenleving is. Maar ook de frustraties die steeds groter worden. Maar ik denk ook aan alle vraagstukken die soms achter het coronavirus dreigen te verdwijnen: de politieke spanningen in de wereld, de klimaatproblemen die even wat minder aandacht krijgen, het op hol zijn van de wereld. Ik denk aan de geweldige druk die op veel mensen ligt in onze maatschappij, prestatiedruk, veel verantwoordelijkheden. We zijn zo vol van zoveel dingen, dat God er niet meer bij past. Vertrouwen op God? Ach, volgens mij is het bij de meeste mensen net zoals bij Achaz: er zijn al zoveel afslagen in het leven genomen, dat men niet eens meer op tekenen van God zit te wachten. God en geloof staan zover af van de geleefde werkelijkheid.

En toch kiest God er dan voor om een Immanuelsteken te geven. Of we er nu behoefte aan hebben of niet. En toch kiest God ervoor om in Zijn Zoon Jezus, Immanuel, onze wereld binnen te komen. Of wij dat nu verlangden, er naar uitkeken of niet. God zet de stap naar Zijn wereld toe. God zet de stap naar mensen die vol zijn van alles wat ons bedreigt, ons tot actie aanzet of ons juist verlamt, God zet de stap naar die mensen die soms zo vol van angsten en frustraties zijn dat wij God eigenlijk niet eens meer zien. God ziet ons wel! Dat is wat Mattheus opnieuw werkelijkheid zag worden, wat hij vervuld zag worden in de komst van de Heere Jezus. God met ons. Immanuël. Juist in de tijd waarin hoop verdwijnt, verlangen verdampt en de chaos het lijkt te winnen, klinkt het: Immanuël. God met ons!

Ik hoop dat u en jij dat ook op je eigen leven durven toe te passen. Hoe mooi je leven, of hoe gehavend, chaotisch en vol zorgen je leven op dit moment ook is. Immanuël. God met ons!

Immanuël. God met ons. Maar God is wel op *een heel bepaalde manier* met ons. Als we weer even teruggaan naar Jesaja: Achaz wilde geen teken, terwijl hij alles mocht vragen... en dan geeft God hem toch een teken... nou, welk overtuigend teken zou God dan geven?... Het teken dat er een kindje geboren wordt dat een specifieke naam krijgt. Is dat nu 'het teken dat Achaz moest overtuigen?' ... Eigenlijk precies, zoals Mattheus in zijn tijd heeft meegemaakt: een Kindje dat geboren zou worden, uit een jonge vrouw, dat zou Gods teken van nabijheid zijn. In dat Kind zal God Zelf met ons zijn. Ik zou bijna oneerbiedig vragen: had God geen duidelijker teken kunnen geven om deze wereld te overtuigen dat Hij met ons is...?

Een jonge vrouw zal zwanger worden en een Zoon baren. Wat een contrast: het teken van een kind, een hulpeloos klein kind... en die geweldige problemen waar Achaz tegen opliep. Een kleine jongen... en die grootmacht Assyrië. Een kribbe in Bethlehem... en de keizerlijke troon in Rome. Een gekruisigde Jongvolwassene nabij Jeruzalem... en de redding van de

wereld. Gods redding, Gods nabijheid zet al onze strategieën, plannen, structuren, verwachtingen en oplossingen op zijn kop. Dwars door het onmogelijke heen volvoert Hij Zijn plan en toont Hij Zijn nabijheid. Een weerloos kind vormt acht eeuwen voor Christus teken van Gods nabijheid. Een pasgeboren Baby in een voerbak laat in het midden van de tijd zien dat God nog nooit zo nabij is geweest. Gods redding en macht komen tot ons in het onmogelijke en onwaarschijnlijke. God maakt Zichzelf bekend in heel gewone bedreigde en gedeukte mensenlevens, levens zoals van u en mij. Dat is het wonderlijke Evangelie, het Evangelie van de God Die deze wereld zo liefheeft.

Wat een wonderlijk iets: terwijl Achaz God al uit zijn gedachten had gezet, krijgt hij de naam 'God met ons' voor zijn oren gespeld. Immanuël. Dat is de Naam waarmee God in de achtste eeuw voor Christus, maar ook rond het jaar nul in de tijd van Mattheus en ook in onze tijd, eind 2020, ons wil bemoedigen. Zoals Achaz op het hart werd gedrukt (vers 4): beheers jezelf, blij rustig, wees niet bevreesd, laat uw hart niet week worden. In alle toonaarden wordt ons aangezegd: wees niet bang! Dat is ook steeds wat tijdens de Kerstgebeurtenissen wordt gezegd. Als er een engel bij Zacharias verschijnt. Als er een engel bij Maria verschijnt en nu ook bij Jozef: wees niet bang! Steeds weer, heel de Bijbel door, klinkt die oproep om niet bang te zijn, *want God is met ons.* Nee, niet met oogkleppen oplopen, doen alsof er niets dreigends is, alsof je je geen zorgen maakt – nee, wel eerlijk zijn tegenover je gevoel – maar, zo zegt Paulus: wie of wat zal ons scheiden van de liefde van Christus? In Christus is God met ons. Alle dagen. 'Ik ben met jullie, alle dagen tot aan de voleinding van de wereld, zo tekent Mattheus van Jezus helemaal aan het einde van zijn evangelie op. Laat je dus niet verlammen. Geef je frustratie niet *alle* ruimte. Ga niet mee in het cynisme, of in het oppervlakkige vluchtgedrag, of in gelatenheid. Wees niet bang. Laat je hart niet week worden.

Maar Gods nabijheid vraagt ook van ons dat wij echt leven met God. Achaz mocht een bemoedigend teken ontvangen, maar toen hij er niets van wilde weten, moest hij hier ook de gevolgen van onder ogen zien. *Gods nabijheid is troost, is genade, is rust... maar Gods nabijheid is ook ernst, is je leven open leggen voor God, je leven aan Hem toevertrouwen en aan Hem toewijden.*

Ik denk hierbij aan die twee euro muntstukken. 'God zij met ons', zo staat er op de Nederlandse twee euro muntstukken, overgebleven van het guldentijdperk, toen het nog op elke munt stond. Dat is mooi, bij elke munt die je uitgeeft, de wetenschap dat God ook op dat moment bij je is. Maar het heeft ook wat te zeggen over je uitgavepatroon. Is die twee euro gewijd, geheiligd voor God? God met ons. Uiteindelijk betekende Gods nabijheid juist Achaz' ondergang. Hij had niet bang hoeven te zijn, nee..., maar hij ging zo in zijn eigen spoor verder, het was een doodlopend spoor. In zijn angst maakte hij heel verkeerde keuzen. En zo zie je ook gebeuren in de tijd dat Jezus geboren wordt en opgroeit. Het is een zegen voor Israël dat God zo nabij was gekomen. God met Zijn volk! Maar wat waren er veel mensen die in met hun oude verwachtingspatroon en in hun vastgeroeste overtuigingen bleven hangen...

Gods aanwezigheid is genade, maar is ook kritisch, het velt een oordeel over mijn leven. Hoe sta ik in het leven? In de dingen die mij op dit moment bezig houden? En hoe sta ik in de dingen die ons land op dit moment zo bezig houden? Hoe sta ik in de wereld, die Gods wereld is? Ga ik in Gods spoor? In afhankelijkheid? Tot Zijn eer? In vertrouwen en in verwachting? Probeer daarom elke dag als je opstaat te beseffen, neem er bijvoorbeeld tien seconden de tijd voor om dat tot je door te laten dringen: God is met ons. Immanuël. De profetie van Jesaja, de achtergrond van het Kerstevangelie is vervuld. Het is werkelijkheid: Hij is met ons, alle dagen, elke dag wat er die dag ook aan de hand is of zal gebeuren. Hij is met ons, Immanuël. Bedenk dat elke dag, want in die ene Naam is alles over die dag al gezegd.